

**Suomen
Kotiseutuliitto**

Finlands Hembygdsförbund

TOIMINTASUUNNITELMA 2015

Sisällys

1. YLEISTÄ	3
2. JÄSENISTÖ	5
2.1 YHTEISÖJÄSENET	5
2.2 KOTISEUTUKLUBI	5
3. HALLINTO	5
3.1 VUOSIKOKOUS	5
3.2 VALTUUSTON VAALIN VALMISTELUVALIOKUNTA	6
3.3 VALTUUSTO	6
3.4 HALLITUKSEN VAALIVALIOKUNTA	6
3.5 HALLITUS	6
3.6 JAOSTOT, TYÖRYHMÄT JA NEUVOTTELUKUNNAT	6
4. TOIMINTA JA HANKKEET	7
4.1 LAUSUNNOT JA EDUNVALVONTA	7
4.2 KOULUTUSTOIMINTA	8
4.3 VALTAKUNNALLISET KOTISEUTUPÄIVÄT ESPOOSSA	8
4.4 MAAKUNNALLINEN KOTISEUTUTOIMINTA	8
4.5 PAIKALLISTOIMINTA	8
4.6 TUNNUSTUKSENOSOITUKSET JA PALKITSEMISET	9
4.7 YHTEISTYÖ JA JÄSENYTYDET ERI YHTEISÖISSÄ	10
4.8 KANSAINVÄLISET YHTEYDET	10
4.9 SEURANTALOJEN KORJAUSTOIMINTA.....	11
4.10 EUROOPAN KULTTUURIYMPÄRISTÖPÄIVÄT	11
4.11 RAKENNUSPERINTO.FI-SIVUSTO	11
4.12 KOTISEUTUTYÖN SÄÄTIÖ.....	12
4.13 KULTTUURIYMPÄRISTÖSTRATEGIAN TOIMEENPANO	12
4.14 SUURI LÖYTÖRETKI -PELI JA KOTISEUTUKASVATUS	12
4.15 EDUCA-MESSUT	12
4.16 TURUN KANSAINVÄLISET KIRJAMESSET	12
4.17 KOTISEUTUMUSEOIDEN HELMET -HANKE	12
4.18 GENIUS LOCI – PAIKAN HENKI -HANKE	13
4.19 FARON SOPIMUKSEN RATIFIOINNIN TAUSTASELVITYSHANKE	13
4.20 EUROPA NOSTRA FINLAND -PALVELUT	13
5. VIESTINTÄ JA JULKAISUT	13
5.1 KOTISEUTU-VUOSIKIRJA	14
5.2 KOTISEUTUPOSTI	14
5.3 HILJA-UUTISKIRJE	14
5.4 NETTISIVUT	14
5.5 SOSIAALINEN MEDIA	14
6. LIITON TOIMIHENKILÖT JA TOIMISTO	15
7. LIITON TALOUS	15

1. YLEISTÄ

Suomen Kotiseutuliitto on kotiseututyön valtakunnallinen keskusjärjestö ja Suomen suurin kulttuurialan kansalaisjärjestö.

Liiton tarkoituksena on sääntöjen mukaan ”*edistää kansallista kulttuuria erityisesti maakunnallisten ja paikallisten piirteiden pohjalta, ohjata ja kehittää kokonaisvaltaista kotiseututyötä maassamme sekä huolehtia kotiseututyön tavoitteiden toteutumisesta yhteiskunnan kehityksessä.*

*Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto kotiseututyön **etujärjestönä** vaikuttaa lainsäädäntöön ja hallintoon paikallisen ja alueellisen kotiseututoiminnan edellytysten tukemiseksi sekä elinympäristön laadun ja ihmisten viihtyvyyden parantamiseksi ja **keskusjärjestönä** huolehtii jäsenyhteisöjensä toimintavalmiuksien kehittämistä ja palvelee jäseniään antamalla neuvontaa ja koulutusta, harjoittamalla julkaisutoimintaa sekä edistämällä kotiseuduntutkimusta ja -tuntemusta.”*

Vuonna 2014 hyväksytty Rakkaudesta kotiseutuun -strategia ohjaa Kotiseutuliiton työtä toimintavuonna 2015. Lisäksi vuoden 2015 toimintaa leimaa erityisesti Espoon Valtakunnalliset kotiseutupäivät, sillä liitto toimii nyt ensimmäistä kertaa itse kotiseutupäivien pääjärjestäjänä. Lisää Espoon kotiseutupäivistä luvussa 4.3. Lisäksi liitto valmistelee itsenäisyyden juhluvuoden 2017 tapahtumia.

Vuosikokous valitsi elokuussa 2014 lähiajan toiminnan päälinjoiksi

- Rakkaudesta kotiseutuun -strategian toteuttamisen
- Jäsenyhteisöjen nostamisen toiminnan kärjeksi sekä
- Kulttuuriperintö- ja kotiseutukasvatuksen perusopetuksessa.

Kotiseutuliitto nostaa toimintavuoden aikana entistä vahvemmin esille jäsenpalvelut ja jäsenistön toiminnan kehittämisen. Alkuvuodesta kartoitetaan jäsenkentän koulutustarvetta (luku 4.2) ja ensimmäinen koulutus aloitetaan jo toimintavuoden aikana. Erityisesti kunnat sekä kotiseutumuseoita ylläpitävät yhdistykset hyötyvät vuonna 2015 alkavasta kotiseutumuseoiden kulttuurimatkaileuhankkeesta (luku 4.17). Jäsenistöä palvellaan myös tehostamalla etenkin sähköisiä tiedotus- ja tietopalveluita (luku 5.) Yhdistysjäsenten lisäksi kuntajäsenten tarpeita ja uudenlaisia yhteistyön mahdollisuuksia kartoitetaan. Samoin tiivistetään yhteistyötä ja kehitetään toimintamuotoja maakuntien liittojen kanssa.

Kulttuuriperintö- ja kotiseutukasvatusta perusopetuksessa nostetaan esiin viestinnässä. Sitä tuetaan käytännössä jakamalla hyviä toimintatapoja sekä uuden koululaisille suunnatun verkkopelin avulla (luku 4.14). Suuri löytöretki -peliä esitellään Educa-messuilla tammikuussa (luku 4.15). Liitto painottaa myös kuntien, koulujen sekä kotiseutuyhdistysten välistä yhteistyötä niin perusopetuksen paikallisten opetussuunnitelmien laadinnassa kuin itse opetustyössä.

Strategian ja painopisteiden mukaisia lukuja ovat erityisesti:

4.2 Koulutustoiminta

4.12 Kotiseututyön säätiö

4.14 Suuri Löytöretki -peli ja kotiseutukasvatus

4.15 Educa-messut

5. Viestintä

Rakkaudesta kotiseutuun

SUOMEN KOTISEUTULIIITON STRATEGIA VUOTEEN 2025

Missio

Suomen Kotiseutuliitto edistää moniarvoista suomalaista kotiseututyötä paikallisiin lähtökohtiin pohjautuen.

Visio

Suomen Kotiseutuliitto on paikallisuuden kuuluva ääni.

Arvot

Avoimuus

Osallisuus

Paikallisuus

Yhteenkuuluvuus

Kotiseaturakkaus

Viisi painopistettä

Suomen Kotiseutuliitto on ennen kaikkea edunvalvoja ja keskusjärjestö

1. Jäsenkentän toiminnan tukeminen

- jäsenistön osaava toiminta ja toiminnan laadun kehittäminen
- koulutukset
- opastus hanketoimintaan
- Kotiseutuliiton, jäsenten ja muiden toimijoiden yhteistyön kehittäminen

2. Toiminnan sisältö

- käsitteiden päivittäminen, mm.
 - kotiseututyö
 - paikallisuus
 - moniarvoisuus
- edunvalvonta
- keskusjärjestötyö

3. Kansalaiset osallisina yhteiskunnassa

- osallisuus lähidemokratiassa
- paikallinen vaikuttaminen

4. Talouden turvaaminen

- Kotiseutuliiton talouden turvaaminen
- mahdollisuuksien kartoittaminen jäsenyhdistysten toiminnan taloudelliseen tukemiseen (esim. säätiö)

5. Tehokas viestintä

- sähköinen viestintä
- julkaisut ja painetut tiedotteet ym.
- sisäinen viestintä
- ulkoinen viestintä

2. JÄSENISTÖ

Liitolla on toimintavuoden alkaessa 7 kunniajäsentä: kasvatustieteen tohtori h.c. Eeva Ahtisaari, professori Pekka Laaksonen, professori Arne Laurila, ministeri Jaakko Numminen, professori Veijo Saloheimo, filosofian tohtori h.c. Markku Tanner ja akateemikko Päiviö Tommila.

2.1 Yhteisöjäsenet

Suomen Kotiseutuliitolla on toimintavuoden alkaessa 830 yhteisöjäsentä. Jäsenkunnan kivijalan muodostavat paikallisyhdistykset ja kunnat.

Valtaosa liiton jäsenyhteisöistä on paikallisyhdistyksiä, joita ovat mm. kotiseutu- ja kaupunginosayhdistykset, kyläyhdistykset, kotipaikkaseurat sekä erilaiset kulttuuriyhdistykset. Toimintavuoden alussa liiton jäsenistä 689 on paikallisyhdistyksiä.

Kuntia on liiton jäsenenä toimintavuoden alkaessa 100. Liiton maakunnallisina jäsenjärjestöinä ovat toimintavuoden alkaessa maakunnan liitot ja 14 alueellista kotiseutujärjestöä. Lisäksi liittoon kuuluu 11 valtakunnallista järjestöä.

Toimintavuoden aikana jatketaan jäsenhankintakampanjoita. Tavoitteena on, että vuoteen 2016 mennessä yhteisöjäsenten määrä on 850.

www.kotiseutuliitto.fi/jasenet

2.2 Kotiseutuklubi

Liitolla on toimintavuoden alkaessa 210 kannattajajäsentä, jotka muodostavat Kotiseutuklubin jäsenistön. Tavoitteena on, että Kotiseutuklubin jäsenten määrä on toimintavuoden päättyessä 240 henkilöä.

Klubilaisilla on läsnäolo- ja puheoikeus liiton vuosikokouksessa ja maakunnallisissa kokouksissa. Klubilaisille lähetetään liiton jäsenmateriaali, ajankohtaislehti Kotiseutuposti, Kotiseutu-vuosikirja sekä kutsut liiton koulutustilaisuuksiin ja seminaareihin. Lisäksi he saavat paljon muita etuja ja tarjouksia.

Kotiseutuklubille valmistellaan omaa ohjelmatoimintaa mm. kulttuurimatkoja, tutustumiskäyntejä ja sekä vuositapaaminen Kotiseutupäivillä. Kotiseutuklubilaisille on tarjolla erityisiä jäsenpalveluja ja -tarjouksia, joista tiedotetaan klubikirjeessä.

3. HALLINTO

Liiton luottamushenkilöhallinto on kolmiportainen. Korkeinta päätösvaltaa käyttää vuosikokous, johon jäsenyhdistykset nimeävät äänivaltaiset edustajansa.

3.1 Vuosikokous

Suomen Kotiseutuliiton sääntömääräinen vuosikokous pidetään 7.8.2015 Espoossa Valtakunnallisten kotiseutupäivien yhteydessä. Vuosikokous valitsee liitolle puheenjohtajan ja valtuuston, joka päättää liiton toiminnan strategisesta suunnittelusta ja seurannasta.

3.2 Valtuuston vaalin valmisteluvaliokunta

Valiokunta koostuu perinteiseen tapaan valtuuston jättävistä maakuntien edustajista. Vuodelle 2015 valtuuston vaalin valmisteluvaliokuntaan nimettiin Synnöve Bergholm-Kullström, Minna Heljala, Martti Kiviharju ja Camilla Lyyski. Puheenjohtajaksi valittiin Minna Heljala.

Keväällä 2015 järjestetään valtuuston ehdokasasettelua varten maakunnalliset kokoukset niissä maakunnissa, joissa on erovuoroisia valtuutettuja. Valmisteluvaliokunta tekee esityksen vuosikokoukselle maakunnallisten kokousten esitysten pohjalta.

3.3 Valtuusto

Valtuuston kevätkokous pidetään 8.-9.5.2015 Kajaanissa ja syyskokous marras-joulukuussa 2015 Helsingissä.

Valtuustossa on 30 edustajaa sekä puheenjohtaja. Valtuutetut edustavat liittoa omissa maakunnissaan. Lisäksi valtuustossa on viisi nk. asiantuntijajäsentä, jotka edustavat liiton toiminnan kannalta keskeisiä aloja. Tällä hetkellä asiantuntijajäsenten edustamat alat ovat kulttuurien tutkimus, kotiseutuarkistot ja kaupunkikotiseututyö. Maakuntien liitoilla ja Kuntaliitolla on myös asiantuntijaedustus valtuustossa.

3.4 Hallituksen vaalivaliokunta

Valtuusto valitsee kevätkokouksessaan keskuudestaan hallituksen vaalivaliokunnan.

3.5 Hallitus

Valtuusto valitsee liiton hallituksen puheenjohtajan ja jäsenet erovuoroisten tilalle vuodelle 2015. Esityksen valinnoista tekee valtuuston 2014 asettama valintatoimikunta. Hallitus vastaa operatiivisesta suunnittelusta, taloudesta ja seurannasta.

Hallitus kokoontuu vuoden 2015 aikana 7-9 kertaa. Hallitus voi kokoontua myös sähköisesti. Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat osallistuvat työskentelyyn puhevaltaisina.

3.6 Jaostot, työryhmät ja neuvottelukunnat

Hallitus on asettanut avukseen jaostoja, työryhmiä ja neuvottelukuntia, joiden tehtävänä on valmistella ja tehdä aloitteita liiton toiminnan kehittämiseksi. Samalla ne toimivat liiton ja ympäröivän yhteiskunnan ja eri toimijoiden välisenä yhdyssiteenä.

Edunvalvontajaosto

Edunvalvontajaoston tehtävänä on keskustella ja tehdä hallitukselle ehdotuksia asioista, joihin liiton on syytä ottaa kantaa sekä valmistella Kotiseutuliiton lausuntoja ja kannanottoja.

Kaupunkityön jaosto

Kaupunkityön jaosto seuraa kaupungeissa tehtävän kotiseututyön kehitystä, tekee hallitukselle kaupunkityöhön liittyviä aloitteita, valmistelee kaupunkityöhön liittyviä lausuntoja sekä suunnittelee ja toteuttaa aiheeseen liittyviä työpajoja.

Kotiseututyön säätiön valmistelutyöryhmä

Säätiön valmistelutyöryhmä valmistelee ja toteuttaa Kotiseutuliiton hallituksen päätöksen mukaan kotiseututyön säätiön perustamista. Ks. luku 4.12.

Kouluopetusjaosto

Kouluopetusjaosto seuraa kulttuuriperintö- ja kotiseutukasvatuksen liittyvän tilannetta kouluopetuksessa ja valmistelee hallitukselle lausuntoja sekä esityksiä siihen liittyvän opetusmateriaalin tai aineiston tuottamiseksi. Toimintavuonna työ painottuu uusiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (OPS) kulttuuriperintö- ja kotiseutukasvatuksen osalta. Ks. luku 4.14 ja 4.15.

Talous- ja yhteiskuntasuhteiden jaosto

Talous- ja yhteiskuntasuhteiden jaosto seuraa Kotiseutuliiton talouteen liittyviä asioita ja valmistelee Kotiseutuliittoa ja liiton jäsenkuntaa palvelevia kumppanuuksia ja muita taloutta tukevia toimintamuotoja.

Paikallismuseotyöryhmä

Työryhmän tehtävänä on mm. kartoittaa museokenttää ja valmistella liiton lähivuosien paikallismuseotyötä sekä tukea liiton toimihenkilöitä paikallismuseoihin liittyvissä hankkeissa. Ks. Kotiseutumuseoiden helmet, luku 4.17.

Seurantaloasian neuvottelukunta ja työvaliokunta

Neuvottelukuntaan kutsutaan seurantalojen omistajayhteisöjen, opetus- ja kulttuuriministeriön, ympäristöministeriön, Kuntaliiton, Museoviraston ja muiden keskeisten intressitahojen edustajat uudeksi nelivuotiskaudeksi, 2015–2018. Neuvottelukunnan puheenjohtajan asettaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Neuvottelukunta tekee Kotiseutuliiton hallitukselle esityksen vuosittaisesta seurantalojen korjausavustusten jaosta. Neuvottelukunnan työvaliokunnan puheenjohtajana toimii Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja. Ks. luku 4.9.

Kotiseutu-vuosikirjan toimituskunta

Toimituskunta vuoden 2015 Kotiseutu-vuosikirjalle: Riitta Vanhatalo (päätoimittaja) sekä Seppo Knuuttila, Rauno Lahtinen, Liisa Lohtander, Pia Puntanen ja Janne Vilkuna.

4. TOIMINTA JA HANKKEET

4.1 Lausunnot ja edunvalvonta

Liitto toimii asiantuntijana ja jäsenistönsä edunvalvojana kotiseututyöhön, paikallisuuteen ja laajemminkin kulttuuriperintöön liittyvissä kysymyksissä. Liitto tekee omaehtoisesti tai yhteistyössä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa julkiselle vallalle aloitteita omaa alaansa koskevissa, toimenpiteitä vaativissa kysymyksissä.

Liitto osallistuu kannanotoillaan yhteiskunnan kehityksen suunnasta käytävään keskusteluun. Toimintavuoden aikana seurataan yhä kuntarakennekehitystä ja sitä, miten se vaikuttaa jäsenyhdistysten toimintaympäristöön. Liiton näkökulmia kuntaliitosten kulttuurisista vaikutuksista välitetään kuntakenttään.

Liitto antaa siltä pyydetty lausunnot ja pyrkii siihen, että se kutsutaan jo eri valmisteluelinten jäseneksi sen intressialueilta. Liitto toimii lausunnonantajana Valtioneuvoston kanslialle kotiseutuneuvoksen arvonimeä varten. Liitto antaa lausuntoja ja kommentoi kotiseututyön sektorilla tapahtuvaa kehitystä omilla viestintäkanavillaan ja muussa mediassa.

Suomen Kotiseutuliitolla on toimivat yhteydet liiton toimialaan kuuluviin ministeriöihin ja keskusvirastoihin sekä valtakunnallisiin järjestöihin. Liitto informoi tarpeen mukaan eduskuntaa toiminta-alueensa asioista.

4.2 Koulutustoiminta

Strategian mukaisesti Kotiseutuliitto aikoo vuoden 2015 aikana kartoittaa jäsenistön koulutustarvetta ja aloittaa ensimmäisen uuden strategian mukaisen koulutuskierron, joka keskittyy kotiseututoimijoiden hankeosaamisen parantamiseen osana järjestötyötä. Painopisteenä vuoden 2015 koulutuksissa ovat työtä vaativat, mutta rahallisesti palkitsevat EU-osarahoitushankkeet. Koulutuksissa käsitellään mm. millaisia hankkeet voivat olla, miten niihin valmistaudutaan sekä mistä saa neuvoja, tukea ja omaa pääomaa.

Ks. liiton strategia ja painopistealueet luvusta 1.

Liitto kokoaa mahdollisuuksien mukaan kotiseutuarkisto-asiantuntijat yhteiseen tapaamiseen vuoden 2015 aikana.

4.3 Valtakunnalliset kotiseutupäivät Espoossa

Suomen Kotiseutuliitto järjestää Valtakunnalliset kotiseutupäivät 6.-9.8.2015 Espoossa yhteistyössä Espoon kaupungin ja Espoon kaupunginosayhdistysten liiton Ekylin kanssa. Päivien päätapahtumapaikaksi on valittu Leppävaara. Vuonna 2015 Suomen Kotiseutuliitto toimii ensimmäistä kertaa itse päivien pääjärjestäjänä.

Espoossa perinteikkäiden päivien rakennetta ja sisältöä uudistetaan Espoolle ominaiseen tyyliin. Ohjelmassa painottuu myös paikallisille suunnattu tarjonta, jossa on huomioitu kaiken ikäiset kaupunkilaiset. Päiviä vietetään teemalla, jossa yhdistyvät innovatiivinen hi-tech kaupunki ja kotiseudun kulttuuriperinnön monimuotoisuus.

4.4 Maakunnallinen kotiseututoiminta

Hyvät edellytykset maakunnalliseen toimintaan on tarjonnut kaikkien maakuntien liittojen kuulumisen Kotiseutuliiton jäsenkuntaan. Kotiseutuliitto on edelleen kehittänyt maakuntien liittojen kanssa liiton jäsenyhdistysten ja -kuntien välistä yhteistyötä mm. valtuustonsa vaalin valmistelemiseksi alueittain. Myös koulutustoiminnassa on alueellisuus pyritty ottamaan huomioon.

Maakuntien liittojen kulttuurivastaavat kutsutaan yhteiseen vuosittaiseen tapaamiseen alkuvuodesta. Kotiseutuliitto järjestää myös noin 10 maakunnallista kotiseutukokousta yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Maakunnallisiin kokouksiin kutsutaan kaikki ko. maakunnan jäsenyhteisöt keskustelemaan ajankohtaisista asioista ja valitsemaan maakunnan ehdokasta liiton valtuustoon.

Maakuntien liittojen lisäksi liiton jäsenistöön kuuluu myös kotiseututyön aluejärjestöjä ja muita alueellisesti toimivia yhteisöjä.

Liitto käynnistää ohjelmatyön kuntien ja maakuntaliittojen ja yhdistysten välien yhteistö kehittämiseksi yhdessä valtuutettujen kanssa.

4.5 Paikallistoiminta

Kotiseututyön painopiste on paikallistasolla, jossa liiton jäsenyhdistykset ja jäsenkunnat omine verkostoineen toimivat. Erityisesti kuntaliitokset ja kuntakentän rakennemuutoskeskustelu ovat lisänneet paikallisten identiteettien esiintuomista ja vahvistamistarvetta, mikä on tarjonnut liiton jäsenkunnalle tehtävää.

Liiton henkilökunta ja luottamushenkilöt hoitavat aktiivisesti yhteyksiä jäsenyhteisöihin. Liiton toimisto vastaanottaa jäsenyhteisöiltä ja eri kotiseututyötä tekevilä laitoksilta kotiseutujulkaisuja. Useat jäsenyhteisöt lähettävät omat tiedotuslehtensä liiton toimistoon.

Suomen Kotiseutuliitto korostaa jatkossakin kotiseututyön merkitystä paikallisidentiteettien ja yhteisöllisyyden ylläpitäjänä.

- Lisätään yhteistyötä laajalla alueella toimivien yhdistysten, seudullisten yhteenliittymien ja kaupunginosayhdistysten liittojen kanssa tavoitteena hyvien toimintojen innovointi ja työmallien välittäminen kentälle.
- Tuetaan uusien kaupunginosa- ja kunnanosayhdistysten perustamista.
- Pidetään esillä kysymystä monipaikka-asujien (kausiasukkaiden), maassamuuttajien ja maahanmuuttajien mahdollisuudesta osallistua kotiseudun kehittämiseen ja kotiseutu-toimintaan.
- Kannustetaan ja tuetaan paikallisyhdistysten mahdollisuuksia ottaa kantaa ja vaikuttaa oman alueensa kehittämiseen ja opetussuunnitelmatyöhön. Ks. myös luku 1.

4.6 Tunnustuksenosoitukset ja palkitsemiset

Kotiseututyön ansiomitali on liiton myöntämistä tunnustuksenosoituksista korkein. Liiton vuosikokouksessa jaettavat mitalit myöntää Kotiseutuliiton hallitus jäsenyhteisöjen esityksestä.

Liitto jatkaa ansiomerkkien välittämistä jäsenyhteisöille. Hopeisista ja kultaisista ansiomerkeistä päättää Kotiseutuliiton hallitus, pronssisesta päättää jäsenyhteisön oma hallitus.

Jäsenyhteisöt voivat tilata liiton standaaria jäsentensä palkitsemiseksi tai huomionosoitukseksi kotiseututyössä ansioituneille oman harkintansa mukaan. Lisäksi jäsenyhteisöt voivat tilata hopeisesta ansiomerkistä mukailtua hopeista kaulariipusta lahjaksi.

Vuonna 2015 valitaan jäsenyhdistysten tekemien ehdotusten pohjalta Vuoden kotiseutuyhdistys, Vuoden kaupunginosa ja Vuoden kotiseututeko sekä Vuoden kotiseututeos. Hallitus nimeää tarkoitusta varten erilliset palkintaraadit.

- Vuoden kotiseutuyhdistyksen valinnalla tuetaan innovatiivista ja uudistuvaa kotiseututyötä.
- Vuoden kaupunginosa valinnalla halutaan korostaa kaupunginosien ja taajamien aktiivisuuden ja kansalaistoiminnan merkitystä yhteisöllisyyden, viihtyvyyden ja henkisen turvallisuuden rakentajina.
- Vuoden kotiseututeon valinnalla halutaan kiinnittää huomiota omatoimisuuden, aloitteellisuuden sekä uusien toiminta-ajatusten ja hyvien ideoiden esille tuomiseen.
- Vuoden kotiseututeoksen valinnalla kannustetaan kotiseutukirjojen tekijöitä ja tuodaan näkyvyyttä kotiseutukirjallisuudelle.

Liiton hallitus valmistelee Vuoden kotiseutuyhdistyksen nimeämisen ja valtuusto nimeää voittajan kevätkokouksessaan. Vuoden kaupunginosa ja teko julkistetaan Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä elokuussa. Vuoden kotiseututeos julkistetaan Turun Kirjamessuilla lokakuussa.

Seurantaloasiain neuvottelukunta päätti, että vuonna 2015 ei myönnetä Hyvän korjauksen -palkintoa. Jatkossa palkinto myönnetään vuosittain syyskuussa Valtakunnallisena seurantalopäivänä.

4.7 Yhteistyö ja jäsenyydet eri yhteisöissä

Suomen Kotiseutuliitolla on toimivat yhteydet valtiovaltaan, eri ministeriöihin ja keskusvirastoihin sekä valtakunnallisiin järjestöihin. Liiton yhteistyö opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on toteutunut erityisesti seurantalojen korjaushankkeessa ja yleisessä toiminnan kehitystyössä. Yhteistoiminta ympäristöministeriön kanssa on ollut tiivistä erityisesti Euroopan kulttuuriympäristöpäivien yhteydessä. Lisäksi liitto tekee monissa hankkeissa yhteistyötä mm. Museoviraston ja Opetushallituksen kanssa.

Liiton edustajat organisaatioissa ja työryhmissä, joissa liitto on jäsenenä tai joihin on kutsuttu liiton edustaja:

- Euroopan kulttuuriympäristöpäivien työryhmä
- Europa Nostra
- Europa Nostra Finland
- European Heritage Days / Council of Europe
- Faron sopimuksen ratifioinnin taustaselvityshankkeen projektiryhmä
- Faron sopimuksen ratifioinnin taustaselvityshankkeen tukiryhmä
- Folklandia kansantanssi- ja musiikkiristeily
- Genius loci – paikan henki -hankkeen ohjausryhmä
- Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanoryhmä
- Käsi- ja Taideteollisuusliitto Taito ry
- Museo 100 -hankkeen ohjausryhmä
- Nordiska Hembygdsförbundet
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama kulttuuriperintöalan neuvottelukunta
- Pohjola-Norden
- Rakennusperinto.fi-palvelun toimituskunta
- Rakennusperinto.fi-palvelun toimitusneuvosto/verkosto
- Seurantaloasiain neuvottelukunta
- Suomen Hostellijärjestö
- Suomen Kansallispukujen Ystävät ry
- Suomen Kylätoiminta ry
- Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden valtuuskunta
- Tammenlehvän perinneliitto
- Turun kansainvälisten Kirjamessujen päätoimikunta
- Viena-symposiumin neuvottelukunta
- Uudenmaan Ely-keskuksen kulttuuriympäristöryhmä

4.8 Kansainväliset yhteydet

Liiton kansainvälisen toiminnan ja yhteyksien painopistealueina ovat Pohjoismaat. Kotiseututyön pohjoismaisia yhteyksiä liitto on hoitanut vuonna 1982 perustetun Kotiseututyön Pohjoismaisen Liiton (Nordiska Förbundet för Hembygdsarbete, NFH) kautta. NFH:n talous hoidetaan Kotiseutuliiton toimistossa.

Suomen Kotiseutuliiton järjestöpäällikkö Liisa Lohtander on Suomen edustaja Euroopan neuvoston ja Euroopan komission European Heritage Days (EHD) -yhteishankkeessa ja hankkeen kansainvälisen ohjausryhmän jäsen. EHD on Euroopan neuvoston laajin ja pitkäikäisin kulttuurihanke. Siihen liittyen järjestöpäällikkö pitää pitkin vuotta tiiviisti yhteyttä muiden maiden

edustajiin sekä osallistuu kansainvälisiin koulutuksiin ja kokouksiin. Suomen EHD eli Euroopan Kulttuuriympäristöpäivät on esitelty luvussa 4.10.

Kotiseutuliitto on keskeinen suomalainen jäsen eurooppalaisessa Europa Nostra - kulttuuriperintöjärjestössä, joka tekee läheistä yhteistyötä Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Unescon kanssa ja mm. jakaa oman kulttuuriperintöpalkinto-ohjelmansa yhteydessä EU:n kulttuuriperintöpalkinnot. Järjestön valtuustoon on nimitetty Kotiseutuliiton edustajaksi viestintäpäällikkö Anna-Maija Halme, ja paikallisyhdistys Europa Nostra Finland ry:n toimisto on Kotiseutuliitossa (ks. luku 4.20).

4.9 Seurantalojen korjaustoiminta

Liitto saa vuosittain erillisrahoituksen opetus- ja kulttuuriministeriön jakamien seurantalojen korjausavustusten jakamiseen ja siihen liittyvään neuvonta- ja tutkimustyöhön. Seurantalotoimintaa varten asetettu neuvottelukunta kokoontuu kahdesti ja sen työvaliokunta tarvittaessa. Neuvottelukunta laatii oman toimintasuunnitelman, joka sisältää avustusten jakamisen lisäksi mm. seuraavia tehtäviä:

- Uudistetun Seurantalot.fi-sivuston avaaminen ja markkinointi
- Seurantalojen korjausohjeiden kehittäminen seurantalot.fi-sivustoille
- Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta tehtävä selvitys seurantalojen korjaustoiminnasta julkaisuineen
- Seurantalojen esiin nostaminen Seurantalopäivänä osana Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä
- Luodaan kontakteja lähialueiden (Ruotsin ja Viron) seurantaloja ylläpitäviin ja tukeviin yhteisöihin
- Seurantalojen sähköisen kuva-arkiston kehittäminen

4.10 Euroopan kulttuuriympäristöpäivät

Euroopan kulttuuriympäristöpäivät on jokasyksyinen tapahtuma, joka aktivoi ihmisiä toimimaan oman kulttuuriympäristönsä ja -perintönsä omaleimaisuuden puolesta ympäri koko Euroopan. Suomessa tapahtumat keskittyvät syyskuun toiseen viikonloppuun. Vuoden 2015 teema on Teollisuuden ja tekniikan perintö.

Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä koordinoidaan Suomen Kotiseutuliitossa. Kotiseutuliitolla on kolme edustajaa päivien työryhmässä: toiminnanjohtaja Riitta Vanhatalo (työryhmän puheenjohtaja), järjestöpäällikkö Liisa Lohtander ja koordinaattori Jonina Vaahtolampi (työryhmän sihteeri). Liitto tekee vuosittain ympäristöministeriön kanssa erillisen sopimuksen, jonka mukaisesti päivien järjestely-, tiedotus- ja raportointivastuu on Kotiseutuliitolla, ja johon se saa rahoituksen ympäristöministeriöltä.

Euroopan kulttuuriympäristöpäivien kansainvälisestä osiosta ks. luku 4.8. Hankkeen materiaali on osoitteessa www.rakennusperinto.fi/kulttuuriymparistopaivat.

4.11 Rakennusperinto.fi-sivusto

Rakennusperinto.fi-sivustolle on koottu kulttuuriympäristöä, erityisesti rakennuksia ja niiden hoitoa koskevia verkkosisältöjä ja -palveluita. Palvelun tuottavat ympäristöministeriö ja Museovirasto yhteistyössä kulttuuriympäristöalan eri toimijoiden kanssa. Käytännön työstä huolehti toimittaja, jonka tukena ovat päätoimittaja ja toimituskunta. Erillisen sopimuksen mukaan palvelun toimittajana toimii Kotiseutuliiton koordinaattori Jonina Vaahtolampi.

4.12 Kotiseututyön säätiö

Suomen Kotiseutuliitto jatkaa vuonna 2014 alkanutta säätiön perustamisen valmistelua. Valtakunnallisesti toimivan säätiön missio on suomalaisen identiteetin ja paikallisen kotiseututyön tukeminen. Kotiseutuliiton hallituksen nimeämä työryhmä vie varainhankinnan ja säätiön perustamisen toteutusta eteenpäin.

4.13 Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpano

Suomen Kotiseutuliitto oli vuoden 2014 aikana mukana kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanoryhmässä. Toimeenpanoryhmä raportoi työstään tammikuussa 2015 ympäristöministeriölle. Lopputulosten ja mahdollisen rahoituksen perusteella liiton hallitus päättää, millä tavalla liitto on mukana kulttuuriympäristöstrategian jatkotoimenpiteissä.

4.14 Suuri Löytöretki -peli ja kotiseutukasvatus

Suomen Kotiseutuliitto on tuottanut Suomen Kulttuurirahaston tuella koululaisille verkkopelin, joka auttaa lapsia ja nuoria tutustumaan ja kasvattamaan juuret kotiseutuunsa. Suuri Löytöretki on selainpohjainen opetuspele, joka on suunnattu 3.-6. luokkalaisille koululaisille, mutta käytännössä siihen sisällytetystä materiaalista on muidenkin mahdollista oppia. Pelikonsepti tekee kotiseudusta oppimisen mielenkiintoiseksi kokemukseksi, sillä se haastaa pelaajat itse luomaan sisältöä, jolloin se on kiinnostavaa pelaajien mielestä. Peli lanseerataan tammikuussa 2015 Educa-messuilla, minkä jälkeen peliä ryhdytään markkinoimaan kouluille ensisijaisesti Opetushallituksen kautta. (ks. luku 4.5)

4.15 Educa-messut

Educa-messut kokoaa opetus- ja kasvatusalan ammattilaiset 23.–24.1.2015 Helsingin Messukeskukseen. Tapahtuma koostuu Suomen suurimmasta alan näyttelystä ja Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n järjestämästä luento-ohjelmasta. Suomen Kotiseutuliitto ja Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura ovat mukana yhteisellä messuosastolla. Kotiseutuliitto esittelee kouluihin ja koululaisille suunnattua Suuri Löytöretki -peliä (luku 4.14) sekä keskusteluttaa kävijöitä mm. kulttuuriperintö- ja kotiseutukasvatuksesta sekä koulujen ja yhdistysten välisestä yhteistyöstä (ks. luku 1 ja 4.5).

4.16 Turun kansainväliset kirjamesut

Turun Kansainväliset Kirjamesut on Turussa vuosittain lokakuun alussa järjestettävä messutapahtuma. Suomen Kotiseutuliitto oli mukana perustamassa messuja, ja messut järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1990. Kotiseutuliitto on yhä mukana messujen päätoimikunnassa. Vuonna 2015 Kotiseutuliitto osallistuu messuille omalla ohjelmalla, mm. Vuoden kotiseututeoksen julkistamisella.

4.17 Kotiseutumuseoiden helmet -hanke

Hankkeen ideana on paikallismuseokentän matkailupotentiaalin kartoittaminen ja kehittäminen sekä hahmottaa paikallismuseot osana paikallista kulttuurimatkailua. Hankkeessa luodaan verkostoja kotiseutumuseoiden ja matkailuelinkeinon toimijoiden kesken sekä vahvistetaan paikallismuseoiden osaamista ja motivaatiota olla mukana kulttuurimatkailussa. Hankkeessa löydetään joukko kotiseutumuseoiden helmiä – edustavia, hyvin hoidettuja, aktiivisia ja elävöitettyjä kohteita – joiden tuotteistamista kulttuurimatkailupalveluiksi kehitetään edelleen. Tämän pohjalta voidaan yhteistyössä matkailutoimijoiden kanssa kehittää kotiseutumuseoiden

helmistä yhtenäistä brändiä, kehittää niiden markkinointia ja jatkaa museoista vastaavien toimijoiden osaamisen vahvistamista. Nämä museot ja niiden toimintamallit toimivat esimerkkinä koko paikallismuseokentälle.

Hankkeen päämääränä on siis tuottaa koko paikallismuseokentälle toimintaohjeita, kartoittaa yhteistyökumppaneita ja rahoituskanavia sekä tukea kuntasektoria siellä, missä kunta ylläpitää alueen kotiseutumuseota. Hankkeelle on saatu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus. Hankkeen ohjausryhmänä toimii liiton paikallismuseotyöryhmä.

4.18 Genius loci – paikan henki -hanke

Jyväskylän yliopiston erillislaitos Kokkolan yliopistokeskus Chydenius on tekemässä tutkimusta suomalaisen maaseudun kulttuuriperinnöstä. Hankkeen nimi Genius Loci tarkoittaa paikan henkeä. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä Suomen Kotiseutuliiton kanssa. Hankkeessa käsitellään kulttuuriperinnön hyödyntämistä erityisesti matkailussa ja kotiseututyössä.

4.19 Faron sopimuksen ratifioinnin taustaselvityshanke

Museovirasto pyysi Suomen Kotiseutuliiton yhteistyökumppaniksi Euroopan neuvoston Faron sopimuksen ratifiointia koskevaan taustaselvityshankkeeseen, jonka toimeksianto tulee opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Hanke päättyy alkuvuonna 2015, jolloin Opetus- ja kulttuuriministeriölle luovutetaan raportti, jossa arvioidaan ratifioinnin vaikutuksia sekä esitetään konkreettisia toimenpide-ehdotuksia kulttuuriperintötyön kehittämiseksi. Suomen on määrä ratifioida Faron sopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä (2005) syksyllä 2015.

4.20 Europa Nostra Finland -palvelut

Kulttuuriperintöjärjestö Europa Nostran paikallisyhdistys Europa Nostra Finland ry ostaa toimistopalveluita Suomen Kotiseutuliitolta erillisen sopimuksen mukaisesti. Europa Nostran ja Kotiseutuliiton kansainvälisestä toiminnasta ks. luku 4.8.

Liitto voi osallistua myös muihin hankkeisiin, jotka hallitus hyväksyy.

5. VIESTINTÄ JA JULKAISUT

Kotiseutuliitolle laaditaan viestintästrategia vuonna 2014 vahvistetun Rakkaudesta kotiseutuun -strategian pohjalta. Lisäksi laaditaan viestinnän vuosikalenteri ja hankkeille tarpeen mukaan erilliset viestintäsuunnitelmat. Vuonna 2013 valmistuneen kriisiviestintäsuunnitelman ajantasaisuudesta huolehditaan.

Liiton tärkeimmät julkaisut ovat ajankohtaislehti Kotiseutuposti ja artikkelipohjainen Kotiseutu-vuosikirja, joista molemmista julkaistaan sekä painettu että sähköinen versio. Viestinnässä on tapahtunut viime vuosina merkittävä murros painetusta viestinnästä kohti yhä tehokkaampaa sähköistä viestintää. Kotiseutuliitto on seurannut kehityksessä mukana ja suunnannut yhä enemmän voimavaroja sähköiseen viestintään. Kehitys jatkuu, mutta samalla pyritään huomioimaan edelleen mahdollisimman hyvin ne jäsenet, joilla ei ole käytettävissään kaikkia sähköisiä välineitä.

Liitto pyrkii innostamaan jäsenyhteisöjään näkemään oman roolinsa osana liiton kotiseutuviestintää – erityisesti käyttämään hyväkseen sosiaalisen median tarjoamia osallistumismahdollisuuksia sekä välittämään liiton sanomia omille jäsenilleen ja kontakteilleen.

Luvuissa 5.1–5.5 mainittujen liiton viestintävälineiden lisäksi tietoa jaetaan omien ja lähellä toimivien organisaatioiden sähköpostilistoilla. Tiedotusvälineille toimitetaan tiedotusaineistoa sekä kirjoitetaan niihin artikkeleita ajankohtaisista aiheista ja tapahtumista. Kotiseutuliiiton tunnettavuutta liiton toimialalla työskentelevien ja toimivien ihmisten keskuudessa lisätään lisäksi tarjoamalla puheenvuoroja sekä esite- ja julkaisumateriaalia toimialan tapahtumiin.

Liitto kuuntelee jäsentensä toiveita viestinnän kehittämiseksi ja jäsenten viestinnän tukemiseksi sekä pyytää aktiivisesti palautetta toiminnastaan.

5.1 Kotiseutu-vuosikirja

Suomen Kotiseutuliiitto julkaisee Kotiseutu-vuosikirjaa. Vuonna 2015 ilmestyy 102. vuosikerta. Kotiseudun on tarkoitus virittää harrastusta kotiseutututkimukseen, tuoda esiin tuoretta kotiseutu- ja kulttuuriperintötutkimusta tiedettä popularisoiden ja esitellä myös käytännöllisempiä aiheita kotiseututyöstä.

Kotiseutuliiiton hallitus valitsi toimituskunnan toteuttamaan vuoden 2015 Kotiseutu-vuosikirjaa. Toimituskuntaan kuuluvat Riitta Vanhatalo (päätoimittaja) sekä Seppo Knuutila, Rauno Lahtinen, Liisa Lohtander, Pia Puntanen ja Janne Vilkuna. Vuosikirja käsittelee aineettoman kulttuuriperinnön ilmenemismuotoja ja toimituskunta on julkaissut avoimen artikkelikutsun vuoden 2014 lopulla.

5.2 Kotiseutuposti

Kotiseutupostin sisällöllistä kehittämistä jatketaan ja edelleen tutkitaan mahdollisuuksia löytää lehdelle uusia rahoittajia. Lehden sähköisen version levittämiseksi etsitään edelleen uusia kanavia. Vuoden 2015 aikana lähetetään neljä numeroa Kotiseutupostia.

5.3 Hilja-utiskirje

Liiton sähköistä jäsenviestintää ja Hilja-utiskirjettä kehitetään edelleen. Vuoden 2015 aikana uutiskirje lähetetään sähköpostitse jäsenistölle ja luottamushenkilöille sekä muille kirjeen tilaajille kerran kuussa. Lisäksi kuntajäsenille räätälöidään oma uutiskirje.

5.4 Nettisivut

Liiton nettisivut ovat kattava tietopankki ja arkisto kaikkeen liiton toimintaan. Sivut toimivat myös alustana, jossa julkaistua materiaalia jaetaan eteenpäin uutiskirjeen, sähköisten sähköpostilistojen ja sosiaalisen median kanavien avulla. Sivuilla julkaistaan sekä tietoa liiton toiminnasta ja tapahtumista että uutisartikkeleita ja kolumneja. Sivujen kautta on mahdollista antaa palautetta liiton toiminnasta nimettömänä.

5.5 Sosiaalinen media

Liitolla on Facebook-sivu (www.facebook.com/Kotiseutuliiitto) ja Twitter-tili (@Kotiseutuliiitto). Sosiaalisen median kautta jaetaan tietoa liiton toimintapiiriin kuuluvista asioista ja rakennetaan yhteisöllisyyttä toimijoiden välille.

6. LIITON TOIMIHENKILÖT JA TOIMISTO

Liiton toimistossa työskentelee kertomusvuoden alkaessa 11 henkilöä. Liiton toiminnanjohtaja on Riitta Vanhatalo.

- Yleishallinnossa: toiminnanjohtaja, järjestöpäällikkö, hallintosihteeri, talouspäällikkö ja toimistoassistentti.
- Operatiivisissa järjestötehtävissä: toiminnanjohtaja, järjestöpäällikkö ja hallintosihteeri.
- Viestintätehtävissä: toiminnanjohtaja, viestintäpäällikkö, tiedottaja, järjestöpäällikkö ja hankesihteeri-tiedottaja.
- Seurantalohankkeessa: rakennustutkija, hankesihteeri-tiedottaja, talouspäällikkö ja toimistoassistentti.
- Lisäksi erillisissä hankkeissa työskentelee kaksi koordinaattoria.

Tilapäistä henkilökuntaa eri hankkeisiin palkataan määrärahojen puitteissa.

Liiton toimihenkilöiden ja toimiston yhteystiedot ovat toimintasuunnitelman takakannessa.

7. LIITON TALOUS

Liiton talous perustuu tuloihin, jotka muodostuvat valtionavuista (35 %), jäsenmaksutuotoista (13 %), hankemäärärahoista (47 %) ja muista tuotoista (5 %) yhteensä 781 930 €.

Menot jakautuvat henkilöstökuluihin (38 %), hankekuluihin (46 %), toiminta- ja jäsenpalvelukuluihin (11 %), järjestökuluihin (4 %) ja muihin kuluihin (1 %). Ylijäämää muodostuu 500 €.

Seurantalojen avustustoimintaan osoitetaan valtionavustusta kaikkiaan 1 889 000 euroa.

Periaatteena pidetään, että liitto ottaa hoitaakseen vain tehtävät, joihin sillä on riittävät resurssit.

Suomen Kotiseutuliitto

Kalevankatu 13 A
00100 HELSINKI
puh. (09) 612 6320
toimisto@kotiseutuliitto.fi

www.kotiseutuliitto.fi
www.facebook.com/Kotiseutuliitto
Twitter: @Kotiseutuliitto
Skype: Suomen Kotiseutuliitto

Henkilökunnan sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@kotiseutuliitto.fi

Toiminnanjohtaja Riitta Vanhatalo
puh. (09) 612 63220, 040 733 7033
- Yleishallinto
- Järjestöllinen kehittäminen
- Sidosryhmäsuhteet

Järjestöpäällikkö Liisa Lohtander
puh. (09) 612 63224, 045 1509 109
- Jäsenyhteiset ja -yhteistyö, koulutukset
- Toiminnanjohtajan varahenkilö
- European Heritage Days

Koordinaattori Jonina Vaahtolampi
puh. (09) 612 63226
- Espoon Valtakunnalliset kotiseutupäivät
- Euroopan kulttuuriympäristöpäivät
- Rakennusperinto.fi-palvelu

Talospäällikkö Paula Hirvonen
puh. (09) 612 63222
- Taloushallinto
- Laskutus
- Palkanlaskenta

Koordinaattori Pauliina Latvala
- Faron puiteyleissopimuksen ratifioinnin
taustaselvityshanke

Viestintäpäällikkö Anna-Maija Halme
osittaisella opintovapaalla 2015

Seurantalojen korjausavustus:

Hallintosihteeri Satu Aallonpää
puh. (09) 612 63260
- Neuvonta
- Jäsenrekisteri, osoitteistot
- Jäsenmaksut

Rakennustutkija Johanna Hakanen
puh. (09) 612 63221
- Korjausavustukset
- Korjausneuvonta

Tiedottaja Elina Kuismin
puh. (09) 612 63225
- Viestintä
- Kotiseutuposti

Tiedottaja-hankesihteeri Sanna Käyhkö
puh. (09) 612 63223
- Korjausavustusten ja maksatukset
- Seurantaloasioiden viestintä
- www.seurantalot.fi -sivusto

Toimistoassistentti Marianne Parvinen
puh. (09) 612 63210
- Toimistopalvelut
- Arkistopalvelut

Rakennustutkija Leni Pakkala
Poissa 1.1.–30.4.2015

